

«ГЭТА НЕ Я ГЕРОЙ, А СЯРОГА»

Гісторыя сапраўднага мужчынскага сяброўства

Ігар Буцер і Сяргей Поляк сябруюць з юнацтва. Абодвум — крыху за 40. Жывуць у адной кватэры ў Вілейцы, не разумеюць, чаму моладзь любіць перапісвацца праз сацыяльныя сеткі, а не збірацца ў двары, і маюць на дваіх паўтысячы рублёў у месяц. З іх 350 — Сяргеева пенсія па інваліднасці. Мужчына не ўстае: пасля няшчаснага выпадку рукі і ногі паралізавала. Сядзелку апошніх 15 гадоў яму замяняе Ігар. «Я ўжо медбрат, — смяецца той. — Мне дакумент хутка выдаваць можна будзе». Пра разумныя тэхналогіі, цану аднаго скачка і сапраўднае сяброўства — у нашым рэпартажы.

Манітор на вешалцы і найсмачнейшыя супы

— Ужо месяц Сярога сам па сабе. Усё, чалавек прапаў! Зацягнула сусветная павуціна, — жартуе Ігар пра свайго сябра, прапускаючы нас у кватэру.

Сяргея мы засталі за камп'ютарам. Нечакана. Манітор падвешаны на «перакладзіну» над ложкам. З дапамогай спецыяльнай праграмы мужчына сам можа кіраваць мышшу. «Камера сочыць за рухамі галавы, клік аўтаматычны, калі на месцы затрымліваюся», — тлумачыць нам Сяргей прынцып работы сістэмы, з якой сам пазнаёміўся зусім нядаўна.

— Маё жыццё змянілася, — радуецца ён новай праграме. — Цяпер магу навіны сам пачытаць. Раней, пакуль Ігар не прыйдзе — нічога не ведаю. І патэлефановаць яму праз інтэрнэт магу, калі ён кудысь адыходзіць па сваіх справах.

Перакладзіну, да якой мацуюцца манітор, замяняе звычайная вешалка на колцах. Самі з сябрамі прыдумалі, хваліцца Ігар.

— Збіраліся спачатку столік спецыяльны купіць. У нас яго не знайшлі, трэба было з Расіі везці. Два мільёны каштавала б (да дэнамінацыі. — **Аўт.**) А вешалка — усяго 300 тысяч. У жонкі сябра, Людкі, павільён гандлёвы ў Мінску. Яны гэту штуку прывезлі нам.

На Ігары — роля хатняй гаспадыні. І, трэба сказаць, спраў-

ляецца ён нядрэнна. У кватэры ідэальны парадак — нават не скажаш, што халасцяцкая.

— Я такі гаспадарлівы чалавек. Бачыш, якія мы класныя фоташторы купілі? — паказвае Ігар на яркія трапічныя фіранкі. — Сярога пад пальмай ляжыць! Пазітуй!

З меню ў сяброў таксама ўсё нармальна. Гатаванне Ігар асвоіў.

— У мяне супы якія! Другія стравы не вельмі, але супы... Сябры казалі: ні ў аднаго жонка такога не робіць. Гэтым магу пахваліцца. Гады трэніровак, але я навучыўся іх варыць.

У планах гаспадарлівага сябра — выбіць для Сярогі новы спецыяльны матрац (гэты ўжо пачаў асыпацца) і ўзяць дадому ката («З жывёлай вяселье ўсё ж такі»).

«Усплыў спінай, а хлопцы думалі, што жартую»

Ад надзённага вяртаемся да таго, што здарылася 23 гады таму. Сяргей, тады яшчэ малады хлопец, толькі вярнуўся з арміі (служыць даўлялося ў Туркменістане) у родную Вілейку. Сабраліся з кампаніяй на раку. Ныралі там ужо не першы раз: раней глыбіня была метры тры з паловай. Але пакуль хлопец быў у арміі, раку чысцілі, пяску нанеслі.

— Вады стала па пояс. А я нават ні на секунду не засумняваўся, — згадвае мужчына. — Дакладна ведаў, бо плаваў у гэтым месцы два

гады таму. Па старой памяці ныраю, а там адразу дно... Я як усплыў спінай, зразумеў: усё аднялося. Не адчуваю ні рук, ні ног. Быў у прытомнасці. Сябры хутчэй выцягнулі мяне. Кажу ім: «Усё, хлопцы, хана. Пазваночнік». А яны думалі, што жартую.

Падаспела «хуткая». Дыягназ — пералом шыйнага аддзела пазваночніка з перакрыццём спиннога мозгу. Урачы давалі Сяргею тры дні. Прагнозы не спраўдзіліся.

— У Мінск на аперацыю баяліся везці, думалі, не перанясу дарогі. На свой страх мама падпісала дакументы, каб транспартавалі, нягледзячы ні на што. Дарога, вядома, далася ў знакі. Паднялася тэмпература. За ноч, напэўна, літры два гарэлкі мне на грудзі вылілі. Усё хутка выпаралася. Ніяк тэмпературу збіць не маглі. Доктары казалі, што калі так пойдзе, то праз тыдзень згару. Фактычна праз кожныя тры дні рабілі здымак лёгкіх. Баяліся, што запаленне падхаплю... Але, як той казаў, Гасподзь мілаваў.

«Мы старой загартоўкі. Цяпер неяк кожны сам за сябе — у нас такога не было».

— Што адчулі, калі зразу мелі, што цяпер усё жыццё праведзяце на ложку? — такія пытанні задаваць заўсёды няёмка.

— Стала страшна. Ты ўсведамляеш, што не можаш зрабіць элементарныя рэчы — папіць, паесці. Трэба, каб хтосьці ва ўсім дапамагаў. Страшна, — слова «страшна» насамрэч прагучала больш разоў.

Спачатку Сяргея даглядала маці. Калі яе не стала, клопаты пра сябра ўзяў на сябе Ігар. Наведваць прыязджае таксама сястра Сяргея, якая жыве цяпер у іншым горадзе.

— Вас не палохала перспектыва быць сядзелкай? Усё ж такі не мужчынская работа...

Фота Надзеі БУЖАК.

— Ніхто пра гэта не думаў. Рашэнне неяк само прыйшло, — расказвае Ігар і просіць не выстаўляць яго героем: гэта Сярога малайчына, што не ўпаў духам. — Раней медсястра прыходзіла, тут побач жыве. Але трэба ж вучыцца: што ты, кожны раз чалавека адрываць будзеш? У яе ж свае справы. Спачатку цяжка было, але да ўсяго прывыкаеш. Я сам раблю перавязкі, перасцілаю ложка. Раней трэба было кагосьці клікаць, каб патрымалі на баку Сяргея, а цяпер прылаўчыўся.

Замест заробка ў Ігара — дапамога па доглядзе інваліда. Прыкладна 170 рублёў у месяц. «Ды хапае нам. Што, дзяцей карміць трэба? Не бядзем. З нашымі цэнамі ў Вілейцы можна жыць. Тым больш перавязачныя матэрыялы бясплатнымі нам зрабілі».

Кампанія ў 15 чалавек і сапраўдныя эмоцыі

На новенькім серванце ў некалькі шэрагаў стаяць пяцідзясяціграмавікі. Ігар заводзіць размову пра алкаголь.

— Сябры прыходзяць — часам можам і па сотцы выпіць. За сустрэчу. А так, кінуй я гэту справу. Запойны чалавек, та-

му нельга мне. Гадоў дзесяць ужываў. Можна, Сярога дапамог кінучь, хто яго ведае. Можна, ён за мяне Божаньку слоўца замовіў. Так бы ўжо дзе-небудзь памёр ад «вадзяры».

Мы тым часам гартуем альбом з фотаздымкамі. Многія зроблены ў гэтым пакоі, і амаль на кожным з іх — вялікая кампанія. «У нас як было раней 15 чалавек сяброў, так і засталася. Яны нікуды не разбегліся. Наадварот, мы неяк больш з'ядналіся. Сем'і ў некаторых, але ўсе наведваюць», — з непрыхаваным гонарам расказваюць мужчыны пра сваю кампанію.

Самі яны абзавесціся сем'ямі не паспелі. Дзяўчына, з якой некалі сустрэкаўся Сяргей, замужам за іншым, мае дваіх дзяцей. Але перапісваецца з Сяргеем у сацыяльных сетках.

— А вы не шкадуеце, што не ажаніліся? — пытанне Ігару.

— Ды не, нармальна, я прывык. Дзяўчына ёсць у прынцыпе. Дый у нас сябры некаторыя ўжо па два разы развяліся.

У тым, што іх сяброўства захавалася з юнацтва, мужчыны не бачаць нічога дзіўнага.

— Мы старой загартоўкі. Цяпер неяк кожны сам за сябе — у нас такога не было. Мы з дваццаці гадоў прывыклі дзяліцца ўсім. Адзін за другога парвём.

— Мне здаецца, многая яшчэ залежыць ад бацькоў, — заўважае Сяргей. — Мама заўсёды, калі прыходзілі мае сябры, усіх за стол саджала. Яны пераначавалі маглі застацца. І хлопцы ніколі дапамагчы не адмаўлялі.

Сваркі і крыўды, прызначаюцца мужчыны, часам бываюць. Як жа без гэтага? Але на доўга не зацягваюцца. Сябры пазлуюцца пару гадзін — і ідуць на міравую.

— Самае галоўнае для чалавека — стасункі. Без гэтага ты ніхто, — упэўнены Ігар. — Што табе камп'ютар дасць эмоцыі? Я не спрачаюся, ён патрэбен. Для такіх, як Сярога, гэта ўвогуле незаменная рэч, але не варта на тым інтэрнэце зацыклівацца.

— Пацан нам тэлефануе, таксама «шынік». Ён тры гады толькі ляжыць, — дзеліцца гісторыяй Сяргей. — У яго адзін-два сябры засталіся, больш ніхто не прыходзіць, забыліся. Застаўся адзін бядка. А ў іх яшчэ з маці такія напружаныя адносіны. Увогуле, жуда. Яна не саступае, ён не саступае. Прыйдуць бацькі, паесці дадуць, камп'ютар паставяць і ўсё. Ён кажа: я табе зайздросчу... Можна, пашанцавала нам?

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.
Больш фота — на сайце www.viazda.by

■ Сповідзь

«У СВАЕ 39 Я ВУЧЫЛАСЯ ЖЫЦЬ НАНОВА»

Прывыканне жанчын да алкаголю і поўная залежнасць развіваюцца надзвычай хутка. Жанна Аўсёйчык, 42-гадовая жыхарка пасёлка Зялёны Бор Івацэвіцкага раёна, ведае гэта дакладна. Жанчына раней была пазбаўлена бацькоўскіх правоў, вяла асацыяльны лад жыцця, нават трапіла за краты... Тым не менш, змагла рэзка змяніць сябе, свае паводзіны, погляды на жыццё.

— **П**РА сваё мінулае асабліва ўспамінаць не хочацца. Не толькі таму, што за плячыма дзве «адсідкі» ў месцах пазбаўлення волі. У гэтым мінулым не было ні любові, ні сэнсу... Няўдала складвалася жыццё маці, якая нацяглася ад свайго вечна п'янага сужыцеля. Кепска старатвала ў дарослым жыцці і я, так бы мовіць, паплыла па цячэнні. Як вынік, зацяжарала і нарадзіла першае дзіця, хлопчыка, у 18 гадоў. Адносіны з першым мужам сапсаваліся, стала жыць з другім мужчынам — і цераз чатыры гады нарадзіла яшчэ аднаго хлопчыка.

У тым маім жыцці, як і ў жыцці маіх спадарожнікаў, значнае месца займаў алкаголь, было весела. Але пасля таго, як выйшаў Дэкрэт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №18, ста-

ла зразумела: толькі «галівудзіць» у жыцці не атрымаецца, трэба аплачваць дзяржаве дадаванне маіх дзяцей. Стала імкліва нарастаць запазычанасць, прычым па ўсіх кірунках: камунальнікі папярэджвалі аб тым, што адключача ваду. Святла ў канцы тунэля я не бачыла і, па праўдзе кажучы, не хацела бачыць. У рэшце рэшт у 2008-м трапіла зноў за краты: запазычанасць на выхаванне дзяцей дасягнула мяжы, іншага выйсця ў праваахоўнікаў і не было.

Не лічу, што зняволенне выпраўляе людзей. У калоніі, дзе адбывала пакаранне некалькі гадоў, я не сустрэла тых, хто б хацеў стаць іншым чалавекам, кардынальна змяніць сябе. Не, большасць сядзельцаў

Фота Валерыі МІСКЕВІЧА.

марыць пра жыццё, дзе вясёлыя кампаніі, алкаголь, бесклапотнае баўленне часу.

Асабіста для мяне жыццё нібы застыла. Я не бачыла ў ім ні мэты, ні сэнсу.

АЛЕ аднойчы мне трапіла ў рукі Біблія. Я разгарнула гэтую кнігу, пачала чытаць. Не магу сказаць, што мне ўсё было добра зразумела, але ў кожным слове нібы мелася нешта настолькі гіпнатычнае, хваляючае, што я не магла адарвацца. Чытаючы Біблію, стала заўважаць, што ў мяне нібы з'явілася абарона. Мне стала лягчэй жыць, я стала больш спакойнай і

ўпэўненай, зразумела, што змагу пайсці супраць звычкіа цяжэння, бо Бог падараваў мне на гэта сілы. Я ўбачыла святло ў канцы тунэля... І ўжо спакойна чакала часу, калі выйду на волю.

На волі было вельмі цяжка пачынаць новае жыццё. У маёй двухпакаткоўцы быў суцэльны бардак і вэрхал: вокны выбіты, падлога і сцены ў страшэнным стане, са столі, з месца, дзе павінна быць люстра, звисала груша для баксіравання.

Ад мяне адварнуліся родныя, большасць з якіх жыве ў Ляхавіцкім раёне. Ніхто з іх не дапамог на новым этапе жыцця. А трэба было ў свае 39 гадоў станавіцца на ногі, каб жыць так, як людзі жывуць.

Праўда, у першыя дні пасля выхаду на волю пакаштавала піва — і падаўся мне гэты напой нясмачнай кісляцінай. У мяне былі іншыя думкі і іншыя планы. Паступова кінула і курыць.

На момант вызвалення з папраўчай калоніі даўгі перад дзяржавай за выхаванне дзяцей дасягалі некалькіх дзясяткаў мільёнаў рублёў, перад ЖКГ — каля васьмі мільёнаў. Я працаўладкавалася на ўчастак «Івацэвічрайгаз» бетоншчыцай.

Для жанчыны гэта вельмі цяжкая праца; большасць прадстаўніц сла-

бага полу тут не вытрымалі б і тыдня, а ў мяне за тры гады ніводнага парушэння працоўнай дысцыпліны ці прагулу. Працаваць з мужчынамі нараўне, але на значна горшых умовах — гэта цяжка і фізічна, і маральна. Паколькі я абавязаная асоба, то працую толькі па дамоў (мае калегі — па кантракце), мой водпуск — толькі сем дзён, на пагашэнне доўгу ідзе каля 70 працэнтаў ад маёй зарплаты. Атрымліваю штомесяц «на рукі» каля 45 рублёў. За гэтыя грошы трэба неяк жыць, аплачваць камунальныя паслугі (я поўнасцю пагасіла запазычанасць перад ЖКГ), апранацца, абувацца, харчавацца...

Але на самай справе грошай на гэта трэба не так і многа. Сёння людзі адмаўляюцца і гатовыя выкінуць на звалку рэчы, якія яшчэ ў добрым стане — мяккія «куткі», шафы, нават тэлевізары і халадзільнікі. Усё, што знаходзіцца ў кватэры, я набыла за сімвалічныя сумы, новыя толькі шпалеры і фарба для падлогі... Паступова і сума запазычанасці зніжаецца. Жыццё наладжваецца...

Запісаў Аляксандр ГОРБАЧ